

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Relationship Between Strategic Risk Management and Operational Success of Educational Institution of Vocational Education Commission

จริยา แม้นญาตี,¹ อัครเดช ฉวีรักษ์,² ไพฑูรย์ อินตะขัน³

Jariya Manyati,¹ Aukkaradej Chaveerug,² Phaithun Intakhan³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 250 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ การบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ ด้านการระบุความเสี่ยง ด้านการติดตามประเมินความเสี่ยง มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานโดยรวม และ 2) การบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ ด้านการประเมินความเสี่ยงมีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน ดังนั้นผู้อำนวยการสถานศึกษาควรนำข้อสนเทศที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารความเสี่ยง ซึ่งการบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่สำคัญตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะช่วยให้การบริหารและการตัดสินใจในการวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุม และวัดผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ : การบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์, ความสำเร็จในการดำเนินงาน, สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

¹ นิสิตระดับปริญญาโท, หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต, คณะบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์, คณะบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

¹ Master's Student of Accountancy Program, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

² Lecturer, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

³ Assistant Professor, Faculty of Management Sciences, Lampang Rajabhat University

Abstract

This study aims to examine the effect/effecton of strategic risk management to the operational success in the Educational Institution of Vocational Education Commission region. As a research tool, a questionnaire was collected from 250 Directors in the data collection process. The statistical analysis of data comprises Multiple Correlation and Multiple Regression. The independent variable is the strategic risk management which affects and relates to the operational success. The result revealed that 1) the riskin administration, the riskin evaluation and was relevant to overall financial reporting efficiency; and 2) the riskin administration the riskin evaluation was relevant to overall the concept of knowledge and was positively affected. Therefore; the director should use this study as the method of the riskin administration which is the important strategy of process. The important strategy will assist in administration, decision, planning, goal, controlling, evaluation including with resource usage more properly and efficiently

Keywords : Strategic Risk Management, Operational Success, Educational Institution of Vocational Education Commission

บทนำ

ในปัจจุบันการบริหารราชการแผ่นดินเป็นการบริหารราชการแนวใหม่ ซึ่งมุ่งเน้นความสำเร็จเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานการทำงานของหน่วยงานให้อยู่ในระดับสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากล ดังนั้น หากองค์กรมีการกำกับดูแลตนเองที่ดี ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่แสดงถึงความรับผิดชอบของผู้บริหารต่อการดำเนินงาน ความโปร่งใสของการดำเนินงาน การป้องกันผลประโยชน์ของส่วนรวม จะส่งผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล คุณภาพและมาตรฐานของการดำเนินงานในองค์กร ดังนั้น การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุถึงการกำกับดูแลตนเองที่ดี จึงต้องมีระบบการจัดการเพื่อให้เกิดการควบคุม ดูแล การเลือกใช้กระบวนการบริหารความเสี่ยงที่มีระบบเป็นสากล มีมิติที่ครอบคลุมมาจัดการกับความเสี่ยงในการดำเนินงานที่มีมาตรฐานสากล ตามเจตนารมณ์ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 นอกจากนี้

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้เล็งระดับความสำเร็จของการจัดทำระบบบริหารความเสี่ยงเป็นหัวข้อการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองของการปฏิบัติราชการซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ 17 ที่หน่วยงานในสังกัดต้องดำเนินการ และได้ปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายในที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องมีการประเมินความเสี่ยงและปรับปรุงระบบการควบคุมภายใน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2550) ดังนั้น การที่องค์กรจะดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้นั้น องค์กรจะต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนและความเสี่ยง ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อภารกิจวัตถุประสงค์ที่ต้องการ การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับองค์กรทุกแห่ง ซึ่งจะพบว่าการบริหารความเสี่ยงก็เหมือนกับที่เราคิดอย่างรอบคอบ หากทางป้องกันไว้ก่อนที่จะเกิดปัญหาขึ้น หรือการคิดล่วงหน้าในสถานการณ์ที่ไม่เป็นไปตามที่คาดไว้ อีกทั้งเป็นการทำให้ผู้บริหารสามารถบริหารและดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่มีความเสี่ยง จึงส่งผลให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย พันธกิจ และความสำเร็จในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ (สุวิมล กุลาเลิศ. 2548)

การบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ (Strategic Risk Management) เป็นกระบวนการและวิธีการที่องค์กรกำหนดขึ้นและนำไปใช้เพื่อกำหนดกลยุทธ์ ในการควบคุมกิจกรรมรวมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่างๆ เพื่อลดโอกาสที่องค์กรจะเกิดความเสียหายหรือให้ระดับและขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมและตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2551 : 5) ทั้งนี้กระบวนการดังกล่าวจะสำเร็จได้ต้องมีการสื่อสารให้คนในองค์กรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารความเสี่ยงในทิศทางเดียวกัน และควรมีขั้นตอนที่ครอบคลุมกิจกรรมหลัก 5 ด้าน คือ ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ความเสี่ยง (Risk Objectives) ด้านการระบุความเสี่ยง (Risk Identified) ด้านการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk Analysis) และด้านการติดตามประเมินความเสี่ยง (Risk Monitoring) ใช้ในการประเมินได้ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบโดยคำนึงถึง การบรรลุเป้าหมาย ทั้งในด้านกลยุทธ์ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ การเงิน และความไม่แน่นอนจากปัจจัยภายนอก โดยได้รับการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมในการบริหารความเสี่ยงจากหน่วยงานทุกระดับทั่วทั้งองค์กร (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. 2550 : 4)

ความสำเร็จในการดำเนินงาน (Operational Success) เป็นตัวกำหนดการประเมินผลหรือการวัดผลการปฏิบัติงานขององค์กร เพราะการประเมินผลเป็นแนวทางในการตัดสินใจ และการประเมินที่มุ่งค้นหาสิ่งที่องค์กรได้ดำเนินการไปแล้วว่าสิ่งใดควรจะดำเนินการต่อ

ไปตามวัตถุประสงค์ และศึกษาว่าการดำเนินการนั้นมีปัญหาหรือมีสิ่งใดที่ควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์และเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจของผู้บริหารที่มีความสำคัญมากต่อองค์กร ซึ่งในการตัดสินใจต้องอาศัยข้อมูลที่ได้รับจากผลการดำเนินงานขององค์กรมาเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ โดยอาศัยการวัดหรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้การวัดผลการปฏิบัติงานของ องค์กรได้จาก ด้านการเงิน (Financial Perspective) ด้านลูกค้า (Customer Perspective) ด้านกระบวนการภายใน (Internal Perspective) และด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) นอกจากการวัดผลการปฏิบัติงานจะเป็นเครื่องมือในการประเมินผลและวัดผลการปฏิบัติงานแล้วยังสามารถช่วยในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร ส่งผลให้หน่วยงานหรือองค์กรนั้นประสบผลสำเร็จ (พลู เดชะรินทร์. 2544)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีบทบาทหน้าที่ดำเนินการในการผลิตและพัฒนากำลังคน เพื่อสนองตอบความต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศ โดยมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ที่ชัดเจน มีหน่วยงานที่เป็นกำลังสำคัญทั้งส่วนกลางและสถานศึกษาทั่วประเทศ ขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาด้านคุณภาพให้เพิ่มขึ้นควบคู่ไปกับปริมาณผู้เรียน และขยายบทบาทการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้มีงานทำแล้ว ผู้ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพ และผู้ที่กำลังหางานทำให้มากขึ้น และให้ความสำคัญกับการค้นหา พัฒนา เผยแพร่ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อสร้างและพัฒนาอาชีพให้เกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับการอาชีวศึกษา นอกจากนั้นแล้วยังมีหน้าที่สร้างความนิยมในการเรียนวิชาชีพให้กับสังคมโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมในโครงการและวาระพิเศษต่าง ๆ เพื่อให้สังคมได้รับรู้ถึงศักยภาพของผู้เรียนอาชีวศึกษา และเป็นการสร้างประสบการณ์

ให้กับผู้เรียนทั้งในด้านการฝึกงานวิชาชีพและปลูกฝังสำนึกการบริการสังคม เน้นเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนให้เข้ามาร่วมรับผิดชอบและมีบทบาทในการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกันมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2554 : เว็บไซต์)

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่าการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงาน หรือไม่ อย่างไรก็ตามการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากระบวนการการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ตลอดจนสามารถวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ เพื่อนำ

ไปปรับปรุง และพัฒนาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต่อไป

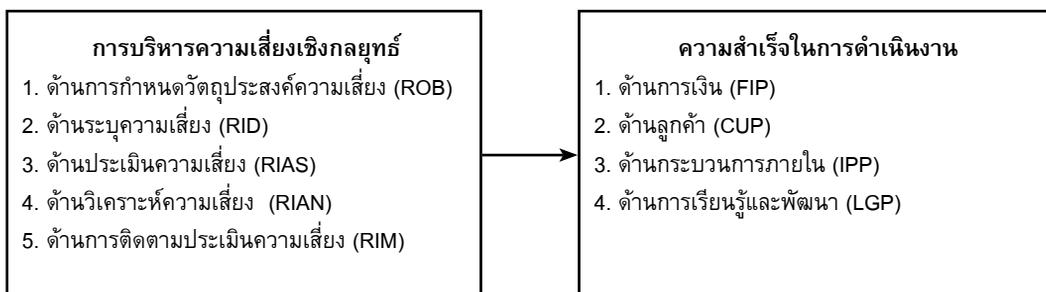
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. เพื่อทดสอบผลกระทบของการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสมมุติฐานของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ การบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ได้ถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานจากวัตถุประสงค์ข้างต้นสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้



รูปภาพประกอบ 1

กรอบแนวคิดของการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงาน

1. การบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ (Strategic Risk Management)

การบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ หมายถึง วิธีการที่องค์กรกำหนดขึ้นเพื่อควบคุมกิจกรรมรวมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่างๆ เพื่อลดโอกาสที่องค์กรจะเกิดความเสียหายหรือให้ระดับและขนาดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ และมีขั้นตอนที่ครอบคลุมกิจกรรมหลัก 5 ด้าน ดังนี้ (นฤมล สะอาดโณม. 2550 : 170 - 184)

1.1 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ความเสี่ยง (Risk Objectives) หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ที่ชัดเจนขององค์กรที่เชื่อมโยงจากวิสัยทัศน์ขององค์กรกับกลยุทธ์และแผนงานที่รองรับในระดับต่างๆ ซึ่งวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นมีความสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และความเสี่ยงองค์กรยอมรับได้

1.2 ด้านระบุความเสี่ยง (Risk Identified) หมายถึง การระบุความเสี่ยงหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่อาจมีผลกระทบในเชิงลบต่อองค์กร หรือเหตุการณ์ที่อาจทำให้องค์กรเสียโอกาสในการได้สิ่งที่ดีหรือโอกาส

1.3 ด้านการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง การจัดลำดับความเสี่ยงหรือการพิจารณาความเสี่ยงที่มีอยู่ก่อนทำการควบคุมใด ๆ หลังจากนั้นจึงพิจารณาว่าการปฏิบัติงานในปัจจุบันมีวิธีการอย่างไรในการจัดการความเสี่ยง โดยการประเมินควรพิจารณาให้ครอบคลุมในเรื่องโอกาสที่อาจเกิดขึ้นและผลกระทบที่องค์กรจะได้รับ

1.4 ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk Analysis) หมายถึง การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การรับความเสี่ยงไว้เอง การควบคุมความสูญเสีย การถ่ายโอนความเสี่ยง โดยควรคำนึงถึงต้นทุนและผลประโยชน์ที่จะได้รับภายใต้ทางเลือกต่าง ๆ

1.5 ด้านการติดตามประเมินความเสี่ยง (Risk Monitoring) หมายถึง แนวทางที่

หน่วยงานใช้เพื่อการสอบทานสถานความเสี่ยงและปัญหาที่อาจเกิดขึ้น เพื่อใช้ในการวางแผน เพื่อลดความเสี่ยงอันอาจเกิดขึ้น ทำให้งานไปสู่เป้าหมายและเกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิผลได้อย่างทันเวลา และเพื่อนำไปปรับปรุงกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2. ความสำเร็จในการดำเนินงาน (Operational Success)

ความสำเร็จในการดำเนินงาน หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินงานขององค์กรเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีเงินเพียงพอสำหรับการดำเนินงานตามแผน มีการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของแต่ละกลุ่มงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานนำมาซึ่งความพึงพอใจของทุกฝ่าย ประเมินประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ (พสุ เตชะรินทร์ 2546 : 38 - 45)

2.1 ด้านการเงิน (Financial Perspective) หมายถึง การเพิ่มรายได้ การเพิ่มขึ้นของกำไรและการลดต้นทุนให้ต่ำลง การใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์หรือการลงทุน

2.2 ด้านลูกค้า (Customer Perspective) หมายถึง ความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งอาศัยปัจจัยในการวัดที่สำคัญคือส่วนครองตลาด การรักษาลูกค้า การมีลูกค้ารายใหม่ ความพึงพอใจของลูกค้า การรับรู้เรื่องคุณภาพ และกำไรที่ได้รับจากลูกค้า

2.3 ด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) หมายถึง การคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ การจัดโครงสร้างองค์กรที่มีประสิทธิภาพการประสานงานภายในองค์กรการจัดการด้านสายงานผลิตที่มีประสิทธิภาพ ทักษะของพนักงาน คุณภาพการทำงาน

2.4 ด้านการเรียนรู้และพัฒนา (Learning and Growth Perspective) หมายถึง การพัฒนาความรู้ความสามารถของพนักงาน ความพึงพอใจและทัศนคติของพนักงาน ทักษะในการทำงาน การพัฒนาระบบอำนวยความสะดวกในการ

ทำงาน อัตราการเข้าออกของพนักงาน

สมมติฐานการวิจัย 1: การบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน

สมมติฐานการวิจัย 2: การบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. กระบวนการและวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 415 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2554 : เว็บไซต์) ซึ่งจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามจังหวัด กำหนดสัดส่วน และทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้คอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ มีแบบสอบถามที่ตอบกลับมาสมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้จำนวน 250 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 60.24% สอดคล้องกับ Aaker, Kumar และ Day (2001) ได้นำเสนอว่า การส่งแบบสอบถามต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงจะถือว่ายอมรับได้ รวมระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม 2556 ถึง 31 มีนาคม 2556 รวมทั้งสิ้น 70 วัน

2. การวัดคุณสมบัติของตัวแปร

การบริหารความเสี่ยงเป็นตัวแปรอิสระซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 5 ด้าน รวม 25 ข้อ ดังนี้

- 1) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ความเสี่ยง คำถามครอบคลุมเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนจะช่วยให้องค์กรสามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างครบถ้วน จำนวน 6 ข้อ
- 2) ด้านระบุความเสี่ยง คำถามครอบคลุมเกี่ยวกับการระบุความเสี่ยงหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่อาจมีผลกระทบในเชิงลบต่อองค์กร จำนวน 4 ข้อ
- 3) ด้านการประเมินความเสี่ยง คำถามครอบคลุม

เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและผลกระทบของความเสี่ยงว่ามีความรุนแรงในระดับใด จำนวน 5 ข้อ 4) ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง คำถามครอบคลุมเกี่ยวกับการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงที่องค์กรสามารถตัดสินใจกำหนดแนวทางในการบริหารความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม จำนวน 5 ข้อ และ 5) ด้านติดตามประเมินความเสี่ยง คำถามครอบคลุมเกี่ยวกับแนวทางที่หน่วยงานใช้เพื่อทดสอบสถานความเสี่ยงและปัญหาที่อาจเกิดขึ้น เพื่อใช้ในการวางแผน เพื่อลดความเสี่ยงอันอาจเกิดขึ้น จำนวน 5 ข้อ

ความสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน รวม 16 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านการเงิน คำถามครอบคลุมเกี่ยวกับผลประกอบการทางการเงินทั้งหมดขององค์กรแสดงให้เห็นความสำคัญของการดำเนินงานขององค์กรในการทำกำไรสูงสุด จำนวน 4 ข้อ 2) ด้านลูกค้า คำถามครอบคลุมเกี่ยวกับความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่องค์กรเสนอให้ลูกค้า จำนวน 4 ข้อ 3) ด้านกระบวนการภายใน คำถามครอบคลุมเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานภายในที่สำคัญขององค์กรที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจและความสุขของลูกค้า จำนวน 4 ข้อ และ 4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนา คำถามครอบคลุมเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ความสามารถ ความพึงพอใจและทัศนคติของพนักงาน ทักษะในการทำงาน จำนวน 4 ข้อ

3. คุณภาพของเครื่องมือที่วัด

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค Cronbach ซึ่งการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.828 – 0.903

และความสำเร็จในการดำเนินงาน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.854 – 0.914 สอดคล้องกับ (Nunnally และ Bernstein (1994) การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ(Discriminant Power) ใช้เทคนิค Item-total Correlation ซึ่งการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.635 – 0.810 และความสำเร็จในการดำเนินงาน มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.650 – 0.788 สอดคล้องกับ Nunnally และ Bernstein (1994) ที่เสนอว่าค่าอำนาจจำแนกเกินกว่า 0.40 เป็นค่าที่ยอมรับได้

ผลลัพธ์การวิจัยและการอภิปรายผล

ตาราง 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยรวมของผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ตัวแปร	OPS	ROB	RID	RIAS	RIAN	RIM	VIF
\bar{X}	4.02	4.21	4.05	4.03	4.00	4.09	
S.D.	0.54	0.56	0.61	0.64	0.68	0.63	
OPS		0.592*	0.705*	0.710*	0.661*	0.699*	
ROB			0.755*	0.675*	*0.640	0.646*	2.531
RID				0.738*	0.748*	0.728*	3.460
RIAS					0.847*	0.766*	4.374
RIAN						0.748*	4.154
RIM							2.950

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 1 พบว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรตาม โดยมีค่าสหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.592 – 0.710 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในลำดับต่อมา ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏ

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ทดสอบผลกระทบของการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งเขียนเป็นสมการ ดังนี้

$$\text{สมการ Strategic Risk Management : } \beta_0 + \beta_1 \text{ROB} + \beta_2 \text{RID} + \beta_3 \text{RIAS} + \beta_4 \text{RINS} + \beta_5 \text{RIM} + \varepsilon$$

ว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ มีค่าตั้งแต่ 2.531 – 4.374 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระ มีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่ทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Black. 2006 : 585)

ตาราง 2 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ โดยใช้ตัวแปรตามเป็นการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ โดยรวมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

การบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์	ความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยรวม		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.071	0.171	6.247	0.000*
1. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ความเสี่ยง	0.003	0.061	0.041	0.967
2. ด้านการระบุความเสี่ยง	0.272	0.066	4.097	0.000*
3. ด้านการประเมินความเสี่ยง	0.249	0.071	3.501	0.001*
4. ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง	-0.012	0.066	-0.188	0.851
5. ด้านการติดตามประเมินความเสี่ยง	0.218	0.059	3.696	0.000*
F = 73.036 p = 0.000 AdjR ² = 0.591				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 พบว่า 1) การบริหารความเสี่ยง ด้านการระบุความเสี่ยง และด้านการติดตามประเมินความเสี่ยง มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงานโดยรวม เนื่องจากการระบุความเสี่ยงเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากสำหรับการบริหารความเสี่ยงขององค์กร เพราะถ้าหากการระบุความเสี่ยงไม่ได้รับการศึกษาอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้วความเสี่ยงที่ไม่ปรากฏในขั้นตอนจะกลายเป็นความเสี่ยงที่เหลื่อมอยู่กับองค์กรโดยที่ไม่ได้รับการวิเคราะห์วางแผนการจัดการใดๆ ซึ่งอาจนำมาซึ่งความสูญเสียที่ยิ่งใหญ่กับองค์กรได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเรจรัค จำปาเงิน (2544 : 513) กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยง เป็นการแยกแยะเหตุการณ์ที่เป็นผลกระทบต่อภาวะทางการเงินและลงมือดำเนินการเพื่อป้องกันและทำให้ความเสียหายที่เกิดจากสาเหตุนั้นน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับการระบุความเสี่ยงทั้งหมดที่องค์กรเผชิญให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เมื่อได้ทางเลือกที่เหมาะสมในการบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารต้องกำหนดแผนการบริหารความเสี่ยงที่แต่ละหน่วยงานจะ

ต้องร่วมปฏิบัติซึ่งมีความเสี่ยงที่เกิดจากหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งในองค์กรเท่านั้น และทุกฝ่ายมีส่วนก่อให้เกิดการนำแผนกลยุทธ์ การบริหารความเสี่ยงไปสู่การปฏิบัติจึงต้องอาศัยความเข้าใจและความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งปัญหาที่ผู้บริหารต้องเผชิญคือ การขาดความร่วมมือจากหน่วยงานในองค์กรที่ต้องปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์บริหารความเสี่ยง การติดตามประเมินผลกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชารชุดา อมรเพชร (2546 : 1 - 2) กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยงเป็นเรื่องของกระบวนการวางแผนและการควบคุมความเสี่ยงที่เกิดขึ้นให้สามารถอยู่ในวิสัยที่ควบคุมได้ หรือสามารถป้องกันได้และในกรณีที่เป็นความเสี่ยงที่อยู่นอกเหนือการควบคุมได้ยาก ก็ต้องมีกระบวนการคอยระมัดระวังให้มีโอกาสสูญได้ล่วงหน้า โดยมีแผนรองรับให้เกิดความเสี่ยงน้อยที่สุด ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างการจัดองค์กร ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านวัฒนธรรมองค์กร และด้านกระบวนการบริหารความเสี่ยงซึ่ง

สอดคล้องกับแนวคิดของ COSO กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยง เป็นการนำกลยุทธ์มาตรการหรือเป็นการกำหนดแนวทาง และกระบวนการในการระบุ ประเมิน จัดการ และติดตามความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม หน่วยงานหรือการดำเนินงานขององค์กร เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงหรือลดความเสียหายของผลที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยง รวมทั้งการกำหนดวิธีการในการบริหารและควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ผู้บริหารระดับสูงยอมรับได้

2) การบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ด้านการประเมินความเสี่ยง มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยรวม เนื่องจากการประเมินความเสี่ยงเป็นการวิเคราะห์เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งรวมถึงการวิเคราะห์โอกาสที่จะเกิดและวิเคราะห์ผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ เหตุการณ์ที่ควรได้รับความสนใจอย่างมากคือเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดหมายไว้และยังไม่ได้ประเมิน การประเมินความเสี่ยงจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เป็นตัวกำหนดความเสี่ยงทั้งหมดขององค์กร ขณะที่การประเมินอาจเป็นไปได้ทั้งเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณ และต้องครอบคลุมทั้งความเสี่ยงที่มีอยู่ตามธรรมชาติก่อนหน้าการจัดการและความเสี่ยงที่เหลืออยู่หลังจากการจัดการแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังสนา ศรีประเสริฐ (2553 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารจัดการกับความไม่แน่นอน ความเสี่ยงและโอกาสที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการเพิ่มความสามารถขององค์กรในการเพิ่มมูลค่าให้กับผู้มีส่วนได้เสียขององค์กร คือการคาดการณ์ความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นอย่างมีหลักการและกำหนดแนวทางป้องกัน หรือลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น และถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการที่ทุกส่วนในองค์กรต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง ดังนั้น องค์กรที่มีระบบการบริหารจัดการที่ดีจะดำเนิน

การบนพื้นฐานของกิจกรรมหลักๆ ที่สำคัญ คือ การบริหารความเสี่ยง การตรวจสอบภายใน และการควบคุมภายใน ภาระหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งของการตรวจสอบภายใน คือ การประเมินความเสี่ยงและให้ความเชื่อมั่นต่อระบบการบริหารจัดการขององค์กร เพื่อนำไปสู่การบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตและประโยชน์ของการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้ผู้ที่สนใจสามารถนำผลการเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงาน ในองค์กรอื่นๆ เช่น สถาบันอุดมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น เนื่องจากลักษณะงานที่แตกต่างกันและควรส่งเสริมบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงให้มีความรู้ความสามารถความเข้าใจในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และควรศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคทางการบริหารความเสี่ยงในแต่ละด้าน เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้องค์กรต่าง ๆ สามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงกับความสำเร็จในการดำเนินงานไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมหรือกระบวนการเพื่อป้องกันหรือลดโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสี่ยง หรือเพื่อควบคุมให้ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้รับการประเมินและการควบคุมที่เป็นระบบเพื่อประสิทธิภาพขององค์กร ส่งผลให้องค์กรเกิดความน่าเชื่อถือก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ ด้านการระบุความเสี่ยง ด้านการประเมินความเสี่ยง และด้านการติดตามประเมินความเสี่ยง มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงานโดยรวม สอดคล้องกับสมมุติฐานงานวิจัย 1 และ 2 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ย่อมควรนำข้อเสนอก่อนที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากระบวนการการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ให้

ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายตลอดจนสามารถวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการบริหารความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณเงินรายได้ ประจำปี 2556 ประเภทนิสิตระดับปริญญาโท คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2556

เอกสารอ้างอิง

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2551). *แนวทางการตรวจสอบภายใน*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ธารชูดา อมรเพชรกุล. (2546). *การพัฒนากระบวนการบริหารความเสี่ยงในส่วนการพัสดุ สำนักบริหารแผน และการคลังจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวิศวกรรมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์
- นฤมล สะอาดโคม. (2550). *การบริหารความเสี่ยงองค์กร*. กรุงเทพฯ : ฐานบุ๊คส์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พลุ เดชะรินทร์. (2544). *เส้นทางจากกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วย Balanced Scorecard และ Key Performance Indicators*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลุ เดชะรินทร์. (2546). *Balanced Scorecard วัสดุในการปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เริงรัก จำปาเงิน. (2544). *การจัดการการเงิน*. กรุงเทพฯ : บুদ্ধเน็ท.
- สุวิมล กุลาเลิศ. (2548). *การประเมินความเสี่ยงเพื่อการวางแผนการตรวจสอบภายใน* (เอกสารอัดสำเนา). รายงานการอบรม สภาวิชาชีพบัญชี ร่วมกับบริษัทแอดวานซ์ อินโฟ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน).
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *การบริหารความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แผนปฏิบัติ ราชการประจำปี 2550*. <<http://www.hidtiep.go.th/articles/phan11.doc>> 30 พฤศจิกายน 2552
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2550). *คู่มือการบริหารความเสี่ยง*. 2550. 22 สิงหาคม 2554
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2554). <<http://www.vec.go.th>>
- อังสนา ศรีประเสริฐ. (2553). *การบริหารความเสี่ยงกับงานตรวจสอบภายใน*. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 30(1) : 151 – 161 ; มกราคม – มีนาคม, 2553

Aaker, D.A., V. Kumar & G.S. Day. (2001). *Marketing research*. 7th ed. New York : John Wiley & Sons.

Black, K. (2006). *Business Statistics for Contemporary Decision Making*. 4thed. USA : John Wiley & Son, Inc.

Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory*. 2nd ed. New York : McGraw Hill Inc.

Nunnally, J. C. & I.H. Bernstein. (1994). *Psychometric theory*. New York : McGraw Hill.